

Pölyttäjien huomioiminen kaupunkiympäristöissä – kokemuksia Helsingistä

- Luontokunnat aamukahvi 11.6.2024

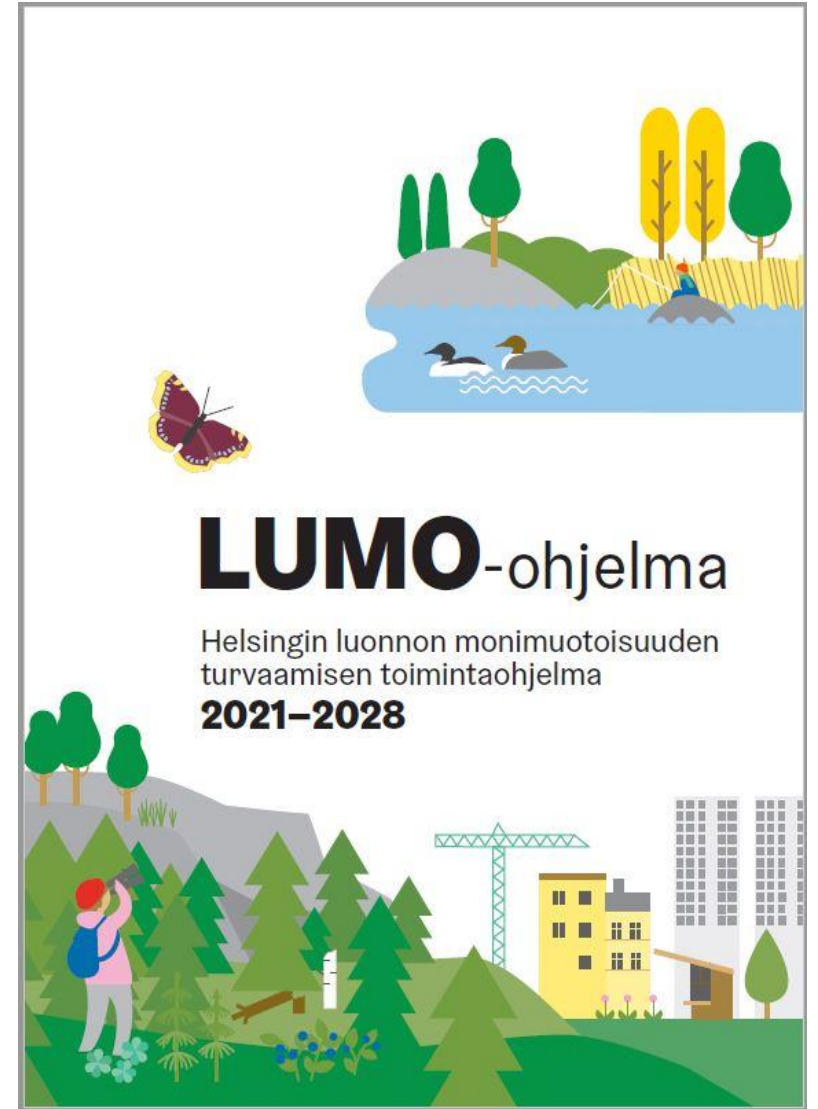
**luontoasiantuntija Tuuli Ylikotila
Helsingin kaupunki**

LUMO-ohjelma työkaluna pölyttäjäystävälliseen kaupunkiin

- 11 tavoitetta, 95 toimenpidettä
- Pölyttäjiä huomioiminen mukana 6 tavoitteessa, useissa toimenpiteissä

<https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/asuminen-ja-ymparisto/luonto/lumo/LUMO-ohjelma.pdf>

Tavoite 2: Sini- ja viherverkostojen toimivuutta vahvistetaan - pölyttäjien elinympäristöt

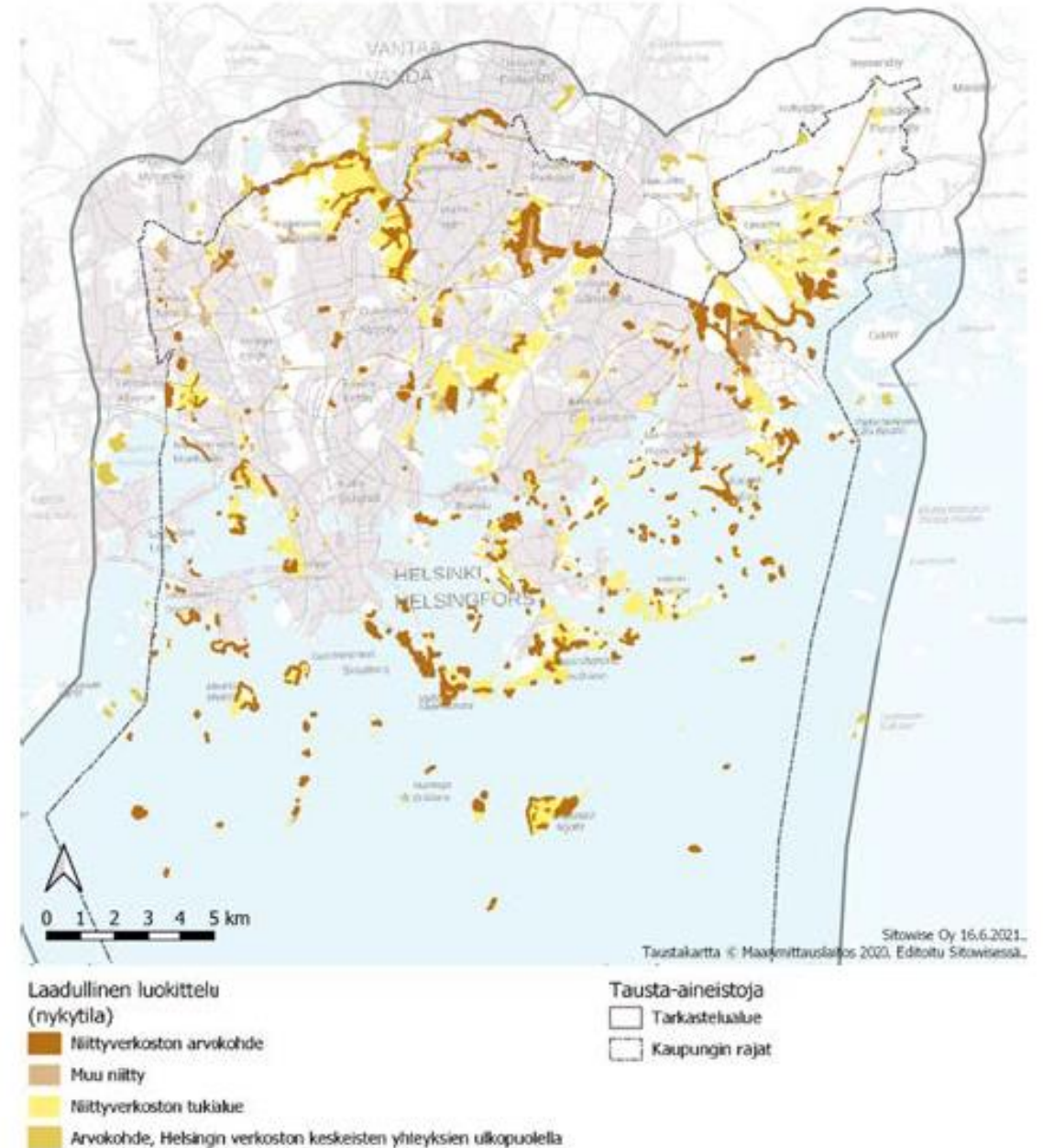
- Niittyverkosto - merkittävien elinympäristöjen verkosto pölyttäjien kannalta
- Verkostotarkastelulla niittyjen sijainti toisiin hahmottuu, ja merkittävät niittykeskittymät erottuvat kokonaisuudesta
- Resurssit saadaan kohdennettua merkittäviin kohteisiin ja osakokonaisuuksiin

”Perinnekeidoista kaupunkiniittyihin – Helsingin niittyverkoston kehittämissuunnitelma” 2021

Kaupungin karttapalvelu (<https://kartta.hel.fi/>) > Aineistot > Niittyverkosto 2021.

Niittyverkostaselvitys ja kehityssuunnitelman raportti kaupunkiympäristön julkaisusarjassa: [Perinnekeidoista kaupunkiniittyihin – Helsingin niittyverkoston kehittäminen](#)

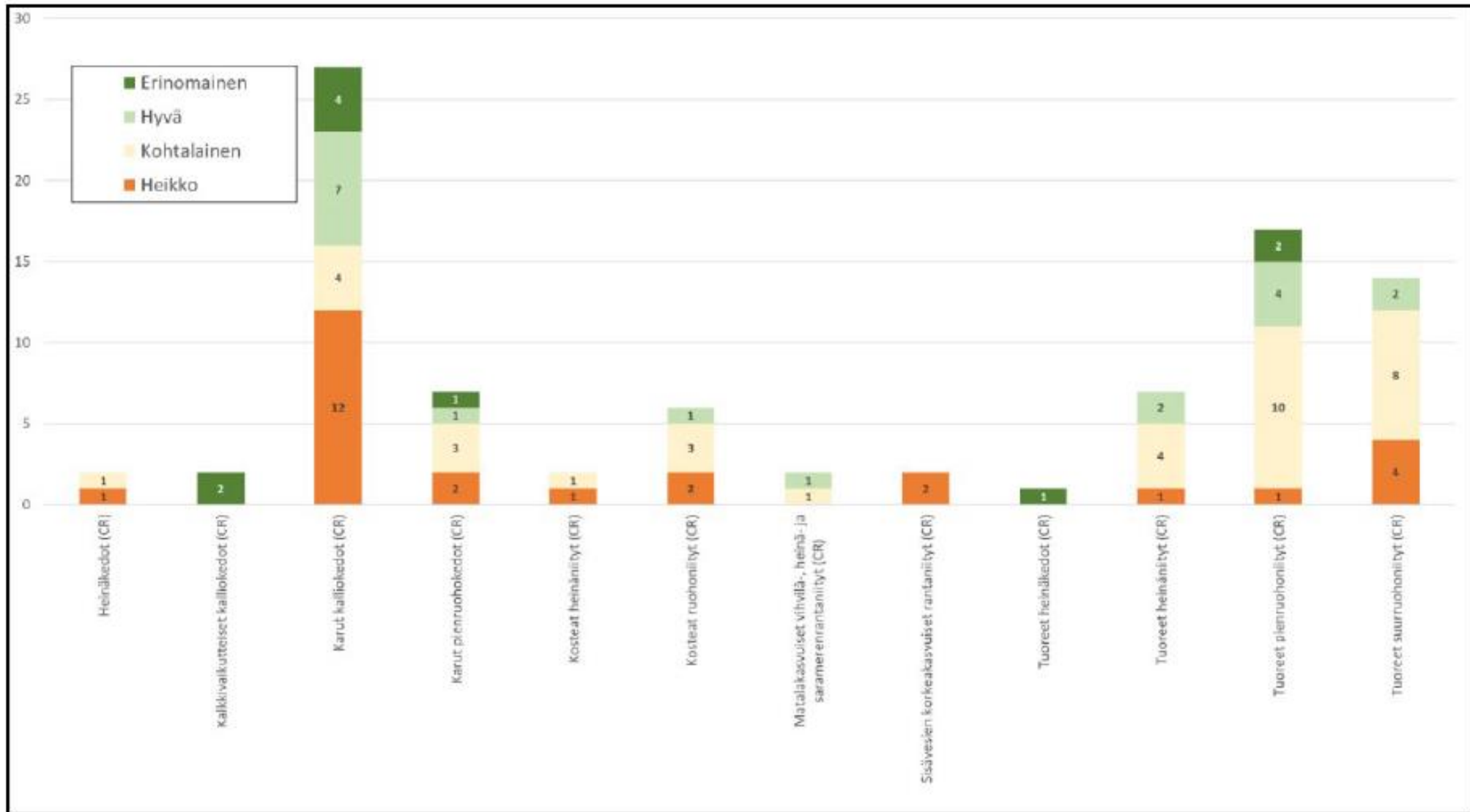
Helsinki

Tavoite 3: Luontotyypit tunnistetaan mahdollisimman kattavasti ja niiden säilymistä edistetään – pölyttäjien elinympäristöt

- Helsingissä perinnebiotooppeihin kuuluvat kedot, niityt ja hakamaat uhanalaisimpia luontotyyppinä, pölyttäjille elintärkeitä
- Laadittu perinnebiotoopeille ja muille arvokkaille niityille (arvoniityt) kohdekohtaiset hoitosuunnitelmat
- Kehitetään hoitoa pölyttäjät ja muut hyönteiset huomioiden
- Selvitetty uhanalaisia ja silmälläpidettäviä luontotyyppinä vuodesta 2017
  - Tallennettu kaupungin luontotietojärjestelmään (LTJ)
  - Laadittu arvoluokitus ja ohjeistus maankäytön suunnitteluun suunnittelua ja hoitoa ohjaamaan
  - Kohteita suojeluun

Helsingin perinnebiotooppien luontotyypit ja niiden edustavuusluokat

Kellarimäen keto, Haltialan tila, Helsinki

Uussillanpuiston keto ja hakamaa, Itä-Helsinki

Helsinki

Tavoite 5.: Rakennetun ympäristön luonnon monimuotoisuutta rikastetaan

Tavoite 8: Lajien elinolosuhteita parannetaan

- Viherkattoja ja uusniittyjä lisää
- Lahopuuta puistoihin ja pihoille, pölyttäjiä pesäpaikkoja
- Kasvilajivalinnoissa pölyttäjien tarpeet huomioon
- Nurmikoita niityiksi
- Helsingin hyönteishotellimallisto valmistui 2022
- ”Sallitusti villi” 2024 <https://julkaisut.hel.fi/fi/julkaisut/sallitusti-villi>
- Koulutusta suunnittelijoille, kunnossapidon tilaajille ja urakoitsijoille hyönteisten huomioimisesta erilaisissa ympäristöissä
- Suunnitelmissa Pölyttäjäystävällisen viherhoidon opas viherammattilaisille

Lisää uuselinympäristöjä: ruderaatit, maantäyttöalueet, uusniityt, viherkatot, tienpientareet

Maaherranpuiston rakennettu niitty Viikki, Helsinki, kolmas kasvukausi kesäkuu 2023

Nurmikot niityksi OmaStadi-hankkeissa

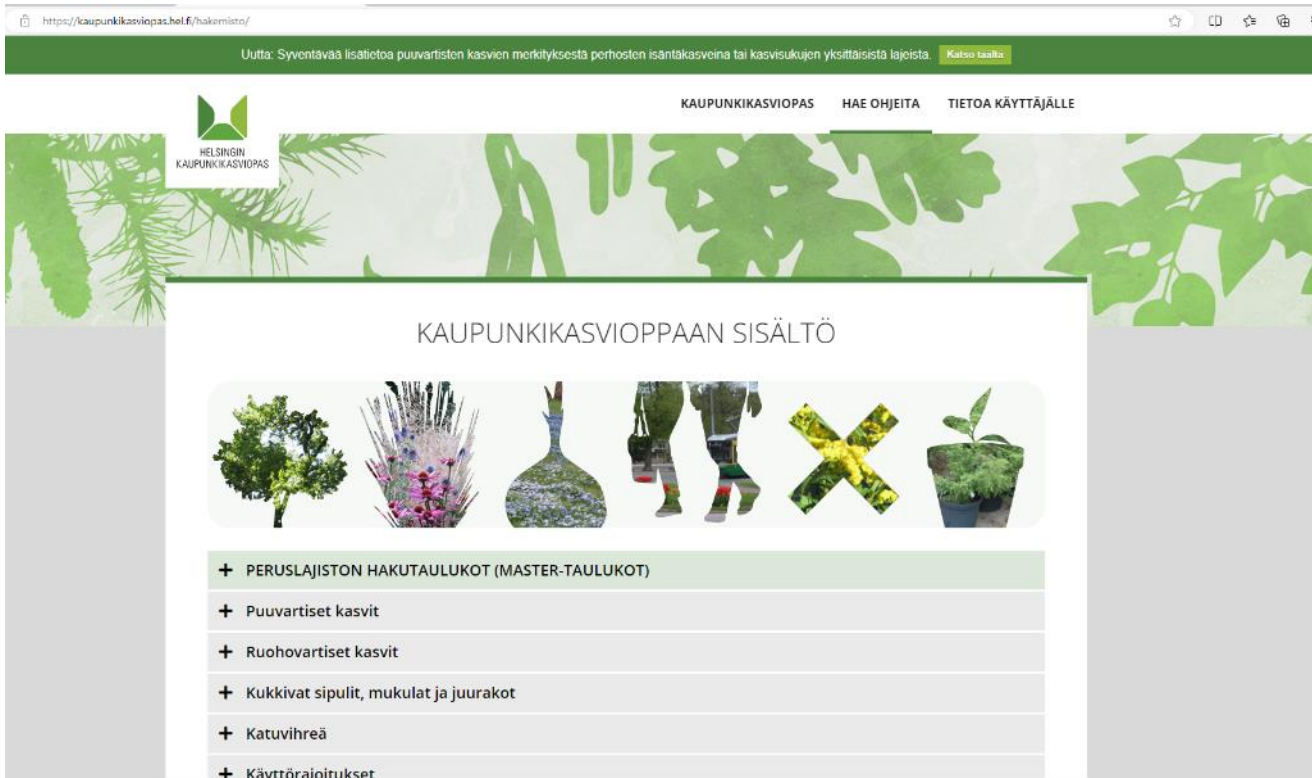
Kasvilajivalinnat istutuksissa ja kylvöissä

Kaupunkikasviopas

Linkki: <https://kaupunkikasviopas.hel.fi/hakemisto/>

Ohjeita kasvien käyttöön

Lajivalintasuosituksia erilaisille viheralueille

Uutta: Syventävää lisätietoa puuvartisten kasvien merkityksestä perhosten isäntakasveina tai kasvisukujen yksittäisistä lajeista. [Katso täällä](#)

KAUPUNKIKASVIOPAS HAE OHJEITA TIETOA KÄYTTÄJÄLLE

HELSINGIN KAUPUNKIKASVIOPAS

KAUPUNKIKASVIOPPAAN SISÄLTÖ

- + PERUSLAJISTON HAKUTAULUKOT (MASTER-TAULUKOT)
- + Puuvartistet kasvit
- + Ruohovartistet kasvit
- + Kukkiivat sipulit, mukulat ja juurakot
- + Katuvihreä
- + Käyttörajoitukset

- Luonnonkasvien käytön lisääminen hyväksi myös pölyttäjille
- Tietoa hyvistä mesi- ja siitepölykasveista sekä kasvien merkityksestä perhosille ja mesipistiäisille
- Kasvien käytön ohjeita monimuotoisuuden edistämiseksi – lajivalinnat ja muut toimet
- Puuvartistet/ruohovartistet/sipulikukat
- Haitallisten vieraslajien listat (käyttörajoitukset)

Tieteellinen nimi	Suomalainen nimi	Kasviryhmä	Saatavuus Suomesta	Ominaisuudet	Status Helsingissä	Suosituks	Käyttö katualueilla	Historiallinen käyttö
https://kaupunkikasviopas.hel.fi			A = hyvä saatavuus B = taimimäärät tai taimikoot pieniä C = ennakkotilaus tarpeen	- Suomessa luonnonkasvi - lievästi myrkyllinen - hyvin myrkyllinen - mesi- ja siitepölykasvi - tarkkailtava haitallinen vieraslaji - hedelmä- ja marjakasvi - kansallinen geenivara - FinE	- Herkkukasvi - Helsingin tunnuskasveja - Arvokas harvinaisuus Helsingissä - Helsingistä lisäykseen otettu	- Käyttöä lisätään (*)suositeltava lisäyslähde - Siemenetön tarhakurturuusu - Kurturuusun tilalle	- Katupuuksi soveltuva - Ahtaaseen katutilaan - Liikennealueille sopiva pensas - Näkemäalueille sopiva pensas alle 70 cm - Myös kantavaan kasvualustaan - Suolaa sietävä	- Venäjän vallan ajan laji - Kartano- ja huvilakasvi - 1900-luvun alku - 1940-1950-luvut - 1960-1970-luvut - 1980-luku - 2000-luku
Amelanchier laevis	sirotuomipihlaja	lehtipensas		mesi- ja siitepölykasvi	Helsingin tunnuskasveja			kartano- ja huvilakasvi, 1900-luvun alkupuolisko, 1940-1950-luvut
Amelanchier lamarckii	rusotuomipihlaja	lehtipensas		mesi- ja siitepölykasvi			liikennealueille sopiva	1900-luvun alkupuolisko, 1940-1950-luvut, 1960-1970-luvut, 1980-luku
Aronia 'Viking'	marja-aronia	lehtipensas		mesi- ja				1960-1970-

Tavoite 10.: Helsinkiläisten luontosuhdetta vahvistetaan ja tietoisuutta luonnon monimuotoisuuden merkityksestä lisätään

- myös pölyttäjien...

- Vuosittaisessa LUMO-seminaarissa pölyttäjänäkökulmaa
  - 2022 aiheena luonnon seuranta ja kansalaishavainnointi: pölyttäjät vahvasti esillä
  - 2023 rakennetun ympäristön luonnon monimuotoisuus, PÖLYHYÖTY-hanke
- Pölyttäjäviestiä luontopalveluihin ja ekotukitoimintaan (Harakan luontokeskus, luontoretket)
- Bongaa päiväperhosia, tee kansalaistiedettä! kesä 2022
- Hyönteishotellityöpajat asukkaille (OmaStadi-hanke)
- 2024: Uusniittyjen kartoitushankkeeseen 11 kohdetta Helsingistä

Koko kesä kansalaistiedettä

Stadin hopeatäplien ja sinisiipisten havainnointihaaste

Lue lisää ja osallistu 31.8. asti
hel.fi/helsinginluontoon

Helsinki

Kuva: Pekka Malinen

Nurmikot niityiksi • Gräsmattor till ängar • Lawns to meadows

Helsinki

Kaupunkilaisten ehdottamassa Nurmikot niityiksi -hankkeessa Helsingin kaupunki korvaa vähällä käytöllä olevia nurmikoita niityillä. Monipuolinen kasvillisuus ja hyvinvoiva maaperä auttavat ilmastoa sitomalla hiiltä. Ne myös hillitsevät vesistökuormitusta ja tarjoavat elinympäristön monille lajille.

Niitty houkuttelee pörräisiä

Tarvitsemme kipeästi pölyttäjähyönteisiä. Maailman tärkeimmistä ruokakasveista enemmän kuin kolme neljäsosa on pölyttäjästä riippuvaisia. Luonnonvaraisista kukkakasveista liki 90% tarvitsee pölyttäjiä. Mikäli pölyttäjät katoaisivat, lautasiltamme jäisivät puuttumaan esimerkiksi monet marjat ja hedelmät.

Pölyttäjien määrä maailmassa on vähentynyt huolestuttavalla vauhdilla. Tähän on vaikuttanut hyönteisten tärkeiden elinympäristöjen, kuten niityjen ja kotojen, katoaminen. Niitykasvit tarvitsevat pölyttäjiä, ja pölyttäjät kukkaniittyjä. Siksi osa tämän puiston nurmikoista on muutettu niityksi. Hyönteisille iloa on pienistäkin kukkivista alueista ja kukkivista puista.

Pölyttäjinä voivat toimia kimalaiset, mehiläiset, perhoset ja kukkakärpäset, mutta myös kovakuoriaiset ja muurahaiset!

Auta kotipilkan pörräisiä!
Jätä osa nurmikosta leikkaamatta.
Istuta pölyttäjiä houkuttelevia kasveja.
Muista myös syys- ja kevätkukkijat.
Rakenna hyönteishotelli.
Älä käytä kemiallisia torjunta-aineita.

Maanpäällisen lajiston monimuotoisuus ruokki elämää myös maan alla. Maaperä ylläpitää luonnon kiertokulkua kierrättämällä ravinteita, sitomalla hiiltä ilmakehästä ja varastoimalla vettä. Myös 95% ruuastamme on riippuvista maaperästä.

Helsingfors stad ersätter föga utnyttjade gräsmattor med ängar i projektet Gräsmattor till ängar som föreslagits av stadsborna. En mångsidig växtlighet och en välmående jordmån hjälper klimatet genom att lagra kol. De bidrar också till att minska belastningen av vattendrag och erbjuder livsmiljöer för flera arter.

Hjälp insekterna på din gård!

- Lämna en del av gräsmattan oklippt.
- Plantera växter som lockar pollinerare. Kom även ihåg de som blommar på hösten och våren.
- Bygg ett insekthotell.
- Undvik kemiska bekämpningsmedel.

The 'Nurmikot niityiksi' (Lawns to meadows) project proposed by residents of Helsinki involves the City replacing little-used lawns with meadows. Diverse vegetation and healthy soil help the climate by binding carbon. They also reduce the strain on the water system and offer habitats for many species.

Help insects in your own garden!

- Leave a section of the grass uncut.
- Plant plants that attract pollinators. Don't forget about plants that bloom in the autumn and spring when pollinators have less to eat.
- Build an insect hotel.
- Do not use chemical pesticides or herbicides.

Olet tässä
Du är här / You are here
Linnalahdenpuisto
Borgviksparken

112
Yleinen hätänumero
Nödnummer
Emergency number

Tiedon lisääminen pölyttäjäistä, viestintä

- OmaStadi hankkeen opastaulu teemalla "Niitty houkuttelee pörräisiä"

Helsingin kaupunkitilaohje – hyönteishotellin ohjekortti

<https://kaupunkitilaohje.hel.fi/kortti/helsingin-hyonteishotellit/>

Paljon tietoa pölyttäjistä Helsingin hyönteishotelli- raportissa ja tiivistetysti kaupunkitilaohjeessa

M1 Helsingin hyönteishotellit

PÄIVITETTY: 2 ELOKUUN, 2022 LUOTU: 24 HELMIKUUN, 2022

Helsingin hyönteishotellien tavoitteena on parantaa urbaanien pölyttäjähönteisten elinolosuhteita kaupunkien ihmisten tietoisuutta pölyttäjien ahdingosta. Hyönteishotellien perustaminen kaupungin viheralueille ja julkisille pölyttäjätasoiselle kasvillisuuden suosiminen tukevat kaupungissa elävien pölyttäjien ja muiden pistäisten myös laajemmin kaupunkiluonnon moninaisuutta. Helsingin hyönteishotellimallisto sisältää kolme erilaista sijoitettavaksi erityyppisiin kaupunkiympäristöihin. Hyönteishotelliohjeistusta ja hotellimallistoa voi vapaasti käyttää perustamista varten.

Hotellimalliston piirustusnumerot: 6231_701-704

Sisältö

Yleistä

Hyönteishotellit tarjoavat pesäpaikkoja kaupunkiympäristössä eläville pistäisille. Etenkin mesipistäiset ovat tärkeitä pölyttäjähönteisiä, jotka kärsivät sopivien elinympäristöjen puutteesta.

Hyönteishotellien vieraita ovat esimerkiksi erakkomehiläiset, erakkoampiaiset ja petopistäiset.

Erakkomehiläiset ovat erinomaisia pölyttäjiä. Erakkoampiaiset ja petopistäiset taas auttavat tuholaistorjunnassa saalistamalla kasveja tuhoavia hönteisiä.

Hotelleissa viihtyvät myös pistäisten loiset. Loisista ei varsinaisesti ole haittaa, vaan ne ovat yhtä lailla tärkeä osa monimuotoisen kaupunkiympäristön lajistoa.

Kuvat

Kiiltokoloampiainen tutkailemassa hyönteishotellin koloja. Jo varatut pesäkolot on suljettu savella. Kuva: Esa Sojamo.

Kiitos

tuuli.ylikotila@hel.fi

